

IV-VI/2021

Тархаасан: 2021 оны 9 дүгээр сарын 15

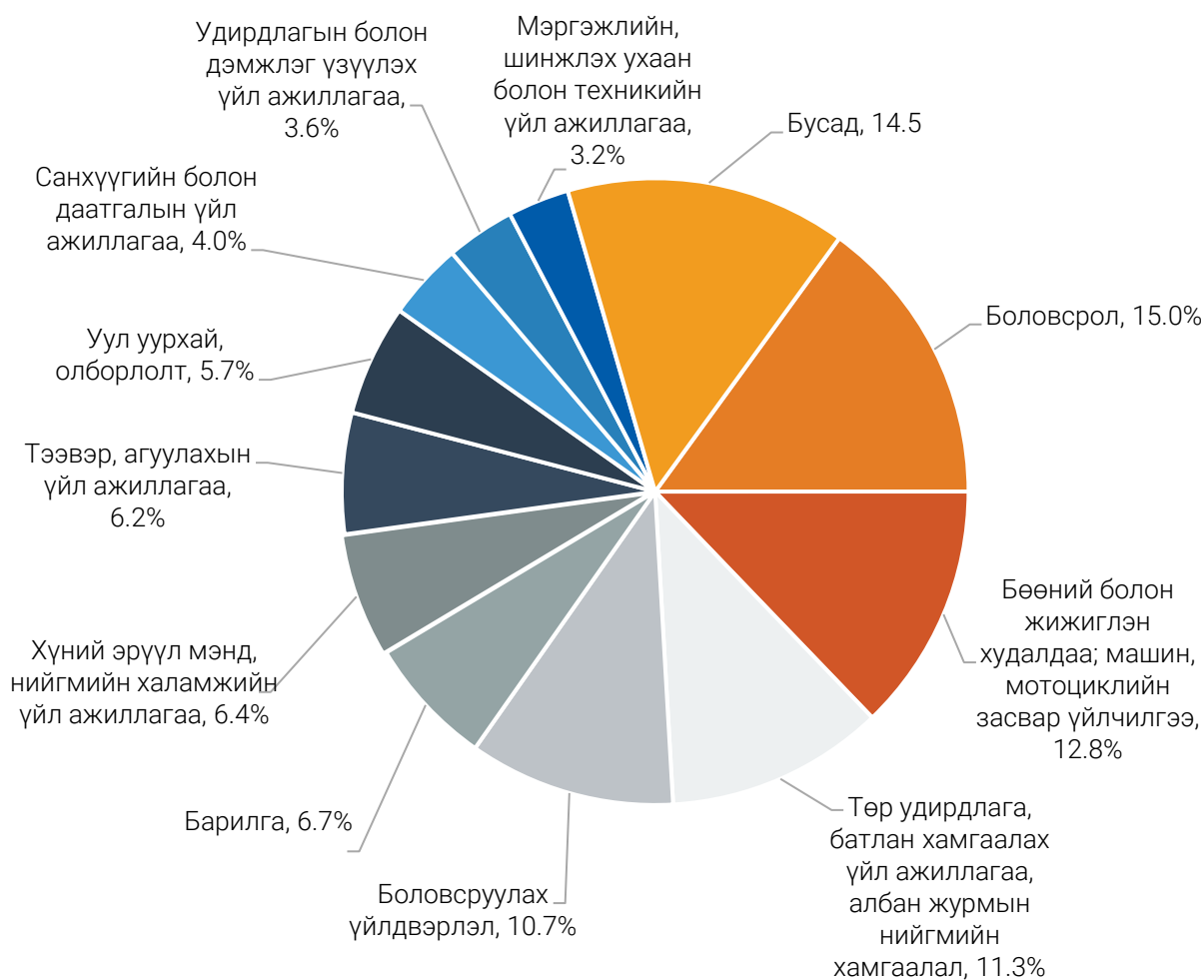

2021 оны 2-р улирлын байдлаар ААНБ-ын ажиллагчдын сарын медиан цалин 993.6 мянган төгрөг байна

Нийгмийн даатгалын ерөнхий газрын нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайланд 2021 оны 2 дугаар улирлын байдлаар нийт 45.5 мянган аж ахуйн нэгж, байгууллага (ААНБ)-ын 698.2 мянган ажиллагчид хамрагдсан байна.

Нийгмийн даатгалын шимтгэл (НДШ) төлж буй ААНБ-ын тоо өмнөх оны мөн үеэс 1.5 (3.5%) мянгаар, өмнөх улирлаас 579 (1.3%)-өөр, ажиллагчид өмнөх оны мөн үеэс 21.9 (3.2%) мянгаар, өмнөх улирлаас 16.2 (2.4%) мянгаар өсжээ.

ЗУРАГ 1. НДШ ТӨЛӨЛТИЙН ТАЙЛАНД ХАМРАГДСАН ДААТГУУЛАГЧИД, эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангиллаар, дүнд эзлэх хувиар, 2021 оны 2 дугаар улирлын байдлаар

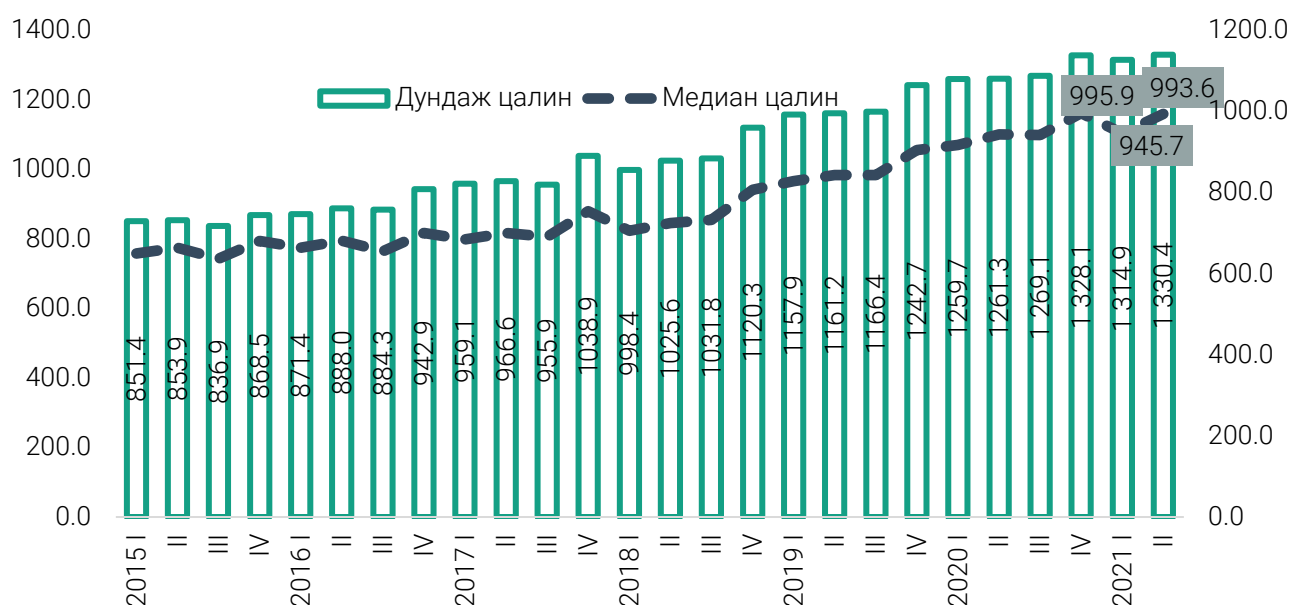
Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайланд хамрагдсан нийт даатгуулагчдын 104.7 (15.0%) мянга нь боловсролын салбарын, 89.5 (12.8%) мянга нь бөөний болон жижиглэн худалдаа, машин, мотоциклийн засвар үйлчилгээний салбарын, 78.7 (11.3%) мянга нь төрийн удирдлага ба батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, албан журмын нийгмийн хамгааллын

салбарын, 74.4 (10.7%) мянга нь боловсруулах үйлдвэрлэлийн салбарын, 46.6 (6.7%) мянга нь барилгын салбарын, 44.8 (6.4%) мянга нь хүний эрүүл мэнд ба нийгмийн халамжийн үйл ажиллагааны салбарын, 43.6 (6.2%) мянга нь тээвэр ба агуулахын үйл ажиллагааны салбарын, 40.1 (5.7%) мянга нь уул, уурхай олборлолтын салбарын, 27.7 (4.0%) мянга нь санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагааны салбарын, 148.1 (21.2%) мянга нь бусад салбарынх байна.

Нийгмийн даатгалын ерөнхий газрын нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн 2021 оны 2 дугаар улирлын тайланд хамрагдсан 698.2 мянган ажиллагчдын сарын медиан цалин 993.6 мянган төгрөг байна. Медиан цалин өмнөх улирлаас 47.9 (5.1%) мянган төгрөгөөр өсжээ.

Нэг ажилтанд ногдох сарын дундаж цалин 2021 оны 2 дугаар улирлын байдлаар 1.3 сая төгрөг болж, өмнөх оны мөн үеэс 69.1 (5.5%) мянган төгрөгөөр, өмнөх улирлаас 15.5 (1.2%) мянган төгрөгөөр нэмэгджээ.

ЗУРАГ 2. ААНБ-ЫН АЖИЛЛАГЧДЫН САРЫН ДУНДАЖ ЦАЛИН БОЛОН МЕДИАН ЦАЛИН, улирлаар, мянган төгрөгөөр

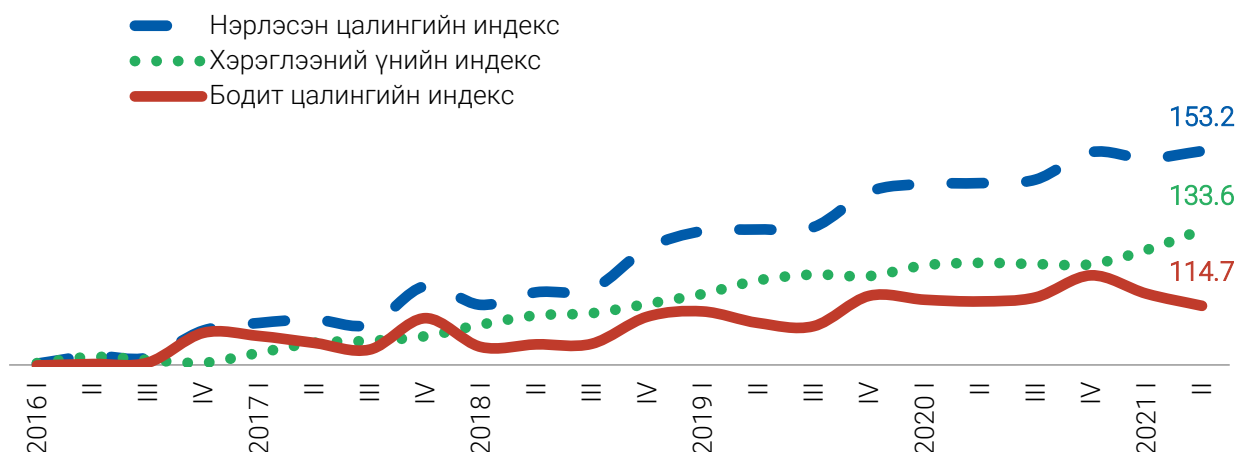

Дундаж цалинг хүйсээр авч үзвэл, 2021 оны 2 дугаар улирлын байдлаар эрэгтэйчүүдийнх 1.4 сая, эмэгтэйчүүдийнх 1.2 сая байна.

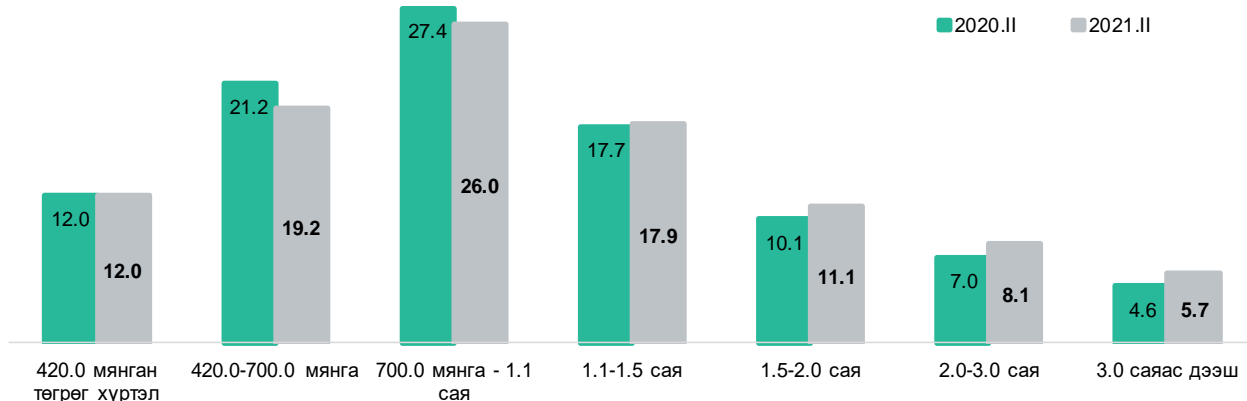
Ажиллагчдын сарын дундаж цалинг эдийн засгийн бүх төрлийн үйл ажиллагааны салбарын ангиллаар авч үзэхэд уул уурхай, олборлолтын салбарт ажиллагчдын цалин хамгийн их буюу 3.1 сая төгрөг, харин зочид буудал, байр, сууц болон нийтийн хоолны үйлчилгээний салбарынх хамгийн бага буюу 795.6 мянган төгрөг байна.

ААНБ-д ажиллагчдын сарын дундаж нэрлэсэн цалин 2021 оны 2 дугаар улиралд 2015 оны 4 дүгээр улирлаас 53.2 хувиар нэмэгдсэн хэдий ч худалдан авах чадварыг илэрхийлэх бодит цалин 14.7 хувиар нэмэгджээ.

ЗУРАГ 3. БОДИТ ЦАЛИНГИЙН ИНДЕКС (2015.IV=100%), улирлаар, хувиар

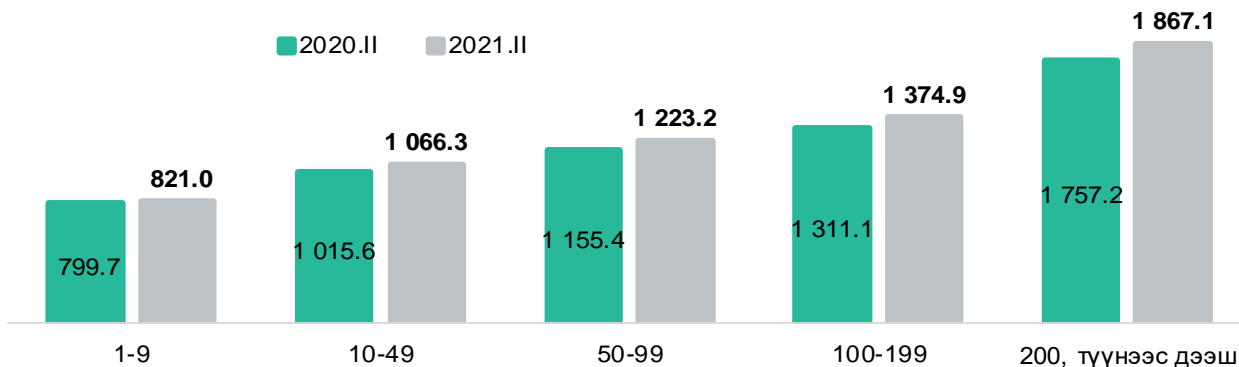

ЗУРАГ 4. АЖИЛЛАГЧИД, цалин хөлсний бүлгээр, дүнд эзлэх хувиар, жил бүрийн 2 дугаар улирлын байдлаар

Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тайланд хамрагдсан нийт даатгуулагчдын дотор 700.0 мянгаас 1.1 сая төгрөгийн цалинтай даатгуулагчдын эзлэх хувь хамгийн их буюу 26.0 хувь, харин 3.0 саяас дээш төгрөгийн цалинтай даатгуулагчдын эзлэх хувь хамгийн бага буюу 5.7 хувь байна.

ЗУРАГ 5. АЖИЛЛАГЧДЫН САРЫН ДУНДАЖ ЦАЛИН, ажиллагчдын тооны бүлгээр, мянган төгрөгөөр

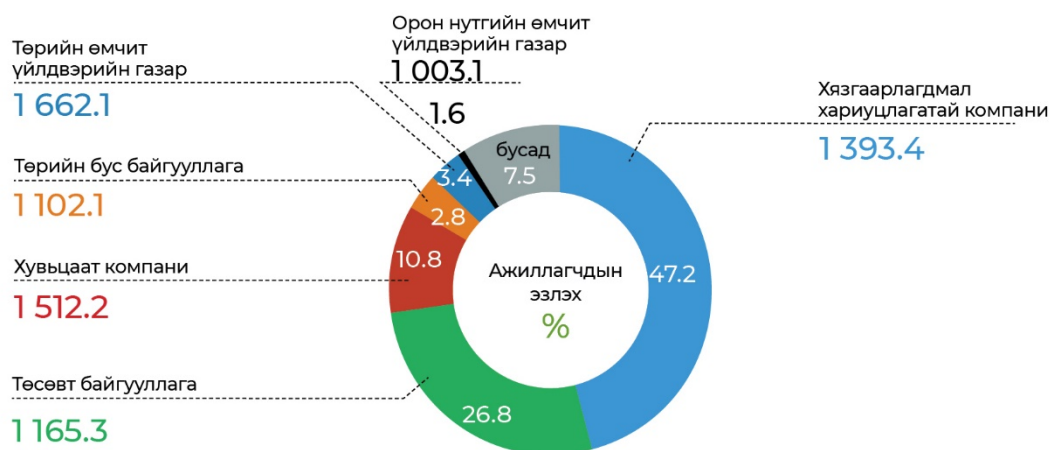
Ажиллагчдын тооны бүлгээр авч үзэхэд 1-9 ажиллагчтайнх ААНБ-ын ажиллагчдын сарын дундаж цалин 821.0 мянган төгрөг, 10-49 ажиллагчтайнх 1.1 сая төгрөг, 50-99 ажиллагчтайнх 1.2 сая төгрөг, 100-199 ажиллагчтайнх 1.4 сая төгрөг, 200 ба түүнээс дээш ажиллагчтайнх 1.9 сая төгрөг байна.

ЗУРАГ 6. АЖИЛЛАГЧДЫН САРЫН ДУНДАЖ ЦАЛИН, бүсээр, мянган төгрөгөөр

Ажиллагчдын сарын дундаж цалинг бүсээр авч үзэхэд Баруун бүсэд 965.2 мянган төгрөг, Зүүн бүсэд 1.1 сая төгрөг, Төвийн болон Хангайн бүсэд 1.2 сая төгрөг байгаа нь улсын дунджаас 116.3-365.2 (8.7%-27.5%) мянган төгрөгөөр бага байна. Харин Улаанбаатар хотод ажиллагчдын сарын дундаж цалин 2021 оны 2 дугаар улирлын байдлаар 1.4 сая төгрөг болж, улсын дунджаас 102.7 (7.7%) мянган төгрөгөөр их байна.

ЗУРАГ 7. АЖИЛЛАГЧДЫН САРЫН ДУНДАЖ ЦАЛИН БОЛОН АЖИЛЛАГЧДЫН ДҮНД ЭЗЛЭХ ХУВЬ, байгууллагын хариуцлагын хэлбэрээр, 2021 оны 2 дугаар улирлын байдлаар, мянган төгрөгөөр

Байгууллагын хариуцлагын хэлбэрээр авч үзэхэд төрийн өмчит үйлдвэрийн газарт ажиллагчдын сарын дундаж цалин 1.7 сая төгрөг, хувьцаат компанид ажиллагчдын сарын дундаж цалин 1.5 сая төгрөг, хязгаарлагдмал хариуцлагатай компанид ажиллагчдын сарын дундаж цалин 1.4 сая төгрөг байгаа нь улсын дунджаас 63.0-331.7 (4.7%-24.9%) мянган төгрөгөөр их байна.

Харин төсөвт байгууллага болон бүх гишүүд нь бүрэн хариуцлагатай нөхөрлөлд ажиллагчдын дундаж цалин 1.2 сая төгрөг, төрийн бус байгууллагад ажиллагчдынх 1.1 сая төгрөг, орон

нутгийн өмчит үйлдвэрийн газарт ажиллагчдынх 1.0 сая төгрөг, зарим гишүүд нь хариуцлагатай нөхөрлөлд ажиллагчдынх 954.8 мянган төгрөг, хоршоонд ажиллагчдынх 661.6 мянган төгрөг байгаа нь улсын дунджаас 94.3-668.8 (7.1%-50.3%) мянган төгрөгөөр бага байна. Төсөвт байгууллагад ажиллагчдын сарын дундаж цалин өмнөх оны мөн үеэс 75.3 (6.9%) мянган төгрөгөөр нэмэгдсэн байна.

Ажиллагчдын сарын дундаж цалинг ажил, мэргэжлийн ангиллаар авч үзэхэд 2021 оны 2 дугаар улирлын байдлаар техникч болон туслах/дэд мэргэжилтний сарын дундаж цалин хамгийн их буюу 1.6 сая төгрөг, харин хөдөө аж ахуй, ой, загас агнуурын мэргэшсэн ажилтных 730.8 мянган төгрөг буюу хамгийн бага байна.

Ойлголт, тодорхойлолт:

Цалин хөлс нь: Үндсэн цалин, нэмэгдэл, нэмэгдэл хөлс, шагнал урамшуулал, ажиллаагүй цагийн олговор болон бусад олговроос бүрдэх бөгөөд нийгмийн даатгалын шимтгэл, хүн амын орлогын албан татвар суутгахаас өмнөх буюу нэрлэсэн цалин хөлс юм.

Жишээ нь: Иргэн Э-гийн бодогдсон цалин 1330441 төгрөг гэж үзээд, гарт олгох цалинг тооцоход 1063722 төгрөг болж байгааг дээрх зурагт харууллаа.

Дундаж цалин хөлс нь тайлант хугацаанд цалин хөлс авсан ажиллагчдын тоогоор жигнэсэн нийт цалин хөлс болон тайлант хугацаанд цалин хөлс авсан ажиллагчдын тооны харьцаа юм.

$$\bar{x} = \frac{\sum_{i=1}^n (w_i * x_i)}{\sum_{i=1}^n w_i}$$

$\bar{x}$ – Дундаж цалин хөлс

x_i – Ажиллагчдын нийт цалин хөлс

w_i – Ажиллагчдын тоо

Нэрлэсэн цалин нь хэрэглээний үнийн индексээр засварлагдаагүй, худалдан авах чадварын өөрчлөлтийг илэрхийлдэггүй бөгөөд татвар суутгал хасагдаагүй цалин, хөлс юм.

Нэрлэсэн цалингийн индекс нь тайлант болон суурь хугацаа (жил, улирлын)-ны нэрлэсэн дундаж цалин хөлсний хувиар илэрхийлсэн харьцаа байна.

Бодит цалин нь нэрлэсэн цалингийн хэрэглээний үнийн индексээр засварлагдсан, худалдан авах чадварын өөрчлөлтийг илэрхийлсэн үзүүлэлт юм.

Бодит цалингийн индексийг тооцохдоо нэрлэсэн цалингийн индексийг, тайлант хугацааны хэрэглээний үнийн индексэд харьцуулж, 100-гаар үржүүлнэ.

Медиан цалин нь ажиллагчдын цалинг өсөх эсвэл буурах эрэмбээр байршуулсан цувааг таллан хувааж байгаа ажилтны цалин юм.

Ажиллагчдын тоо тэгш тоо байвал:

$$M_e = \frac{n}{2} + 1$$

Хэрэв ажиллагчдын тоо сондгой тоо байвал:

$$M_e = \frac{n+1}{2}$$

M_e – Цувааны төвд орших ажилтны цалин
 n – Нийт ажиллагчдын тоо

Эх үүсвэр: Нийгмийн даатгалын ерөнхий газар

Мэдээлэл авах линкүүд:

<http://www.nso.mn/>

<http://www.1212.mn/>

Дараагийн мэдээ тархах хуваарь: 2021 оны 12 дугаар сарын 17

Нийгмийн статистикийн газрын дарга
А.Амарбал
Утас: (976-51)-264805

Нийгмийн статистикийн газрын Нийгмийн
статистикийн хэлтсийн ахлах статистикч
Н.Должинсүрэн
Утас: (976-51)-263966

/StatisticMGL

information@nso.mn

1900-1212